

gebleken dat 41% van de ondervraagden er voorstander van was dat, als op die nota geen bevredigend antwoord werd gegeven, de onderhandelingen met de Republiek zouden worden afgebroken, hetgeen in de gegeven omstandigheden oorlog zou betekenen. Van de steun van Romme en zijn KVP-fractie was het kabinet zeker en de partijraad van de PvdA had zich wèl (14 juni) *voor* voortgezet contact met de Republiek uitgesproken maar niet *tegen* een militair ingrijpen – elke uitspraak van die laatste aard had Drees (die immers op 2 juni in de ministerraad dat ingrijpen in beginsel had aanvaard) met steun van partijvoorzitter Vorrink weten te voorkomen, erop wijzend dat in dat geval een regeringscrisis onvermijdelijk was. In het kabinet was maar één minister die eerst zei dat hij zou aftreden als het tot een offensief kwam (dat van 1 juli) en vervolgens op 17 juli tegen de machtiging stemde om tot actie over te gaan: Vos – hij trok die tegenstem één dag later in, toen vernomen was dat de Republiek niet bereid was, bevel te geven tot het staken der vijandelijkheden. Ook van Kleffens werd meegesleurd. Eind mei had hij er samen met van Starckenborgh het kabinet op gewezen dat Nederland bij militair ingrijpen aan zijn naam grote schade zou berokkenen en dat men in elk geval tot dat ingrijpen pas mocht overgaan als men zeker was van de steun van de Britse en de Amerikaanse regering; midden juni had hij voorspeld dat de Republiek, viel Nederland aan, een beroep op de Verenigde Naties zou doen en die aanval 'een ramp' genoemd¹ – nu was *hij* het die in het kabinetsberaad in de vroege uren van 28 juni (het begon pas tegen half een)² betoogde dat men met het oog op de mogelijke buitenlandse reacties 'de noodzakelijke actie' (die welke werd uitgesteld) moest 'kwalificeren als *police measures of a strictly limited character*', anders gezegd: een Politionele Actie.

★

Wij schreven dat in de zes weken die aan de Eerste Politionele Actie voorafgingen, door Nederland werd gevergd dat de Republiek haar identiteit zou prijsgeven en dat dit door de Republiek werd geweigerd. Het heeft zin, dit kort toe te lichten, zulks ook omdat daaruit zal blijken hoe hoog de spanningen in het benarde Djokjakarta opliepen.

¹ Ministerraad: Notulen, 16 juni 1947, a.v., p. 353 e.v. ² A.v., 28 juni 1947, a.v., p. 493 e.v.